

Introducció

Anna Maria Garrido Ferrer
Antoni Palomo Pérez

Museu d'Arqueologia de Catalunya.
Passeig de Santa Madrona, 39-41. 08038 Barcelona
agarridof@gencat.cat
antoni.palomo@gencat.cat

DOI: 10.2436/20.8080.06.3

El seminari Arqueologia experimental, recerca fonamental i aplicabilitat. Museus, universitats, parcs arqueològics i centres educatius.

El Museu d'Arqueologia de Catalunya en el marc de l'estratègia que desenvolupa en relació a la recerca, la formació i la difusió dur a terme diverses accions que tenen com a nexa comú l'ús de l'arqueologia experimental (AE). D'una banda, lidera i desenvolupa una extensa activitat en el marc de projectes d'investigació sobre qüestions tecno-funcionals de diverses produccions artesanals de la prehistòria. També, participa i dona suport a la formació universitària del grau en Arqueologia de la UAB i del màster de la mateixa universitat on la pràctica experimental és la base de la formació. Pel que fa a la divulgació, el museu realitza activitats demostratives i participatives a la seva oferta educativa on l'experiència juga un paper essencial. Finalment, incorpora material gràfic i audiovisual a les seves produccions museogràfiques on la reproducció experimental de processos tecno-funcionals és essencial per a la difusió del missatge expositiu.

Des del MAC creiem que l'experimentació arqueològica és bàsicament una eina metodològica emprada en la recerca fonamental i que actualment s'ha establert, de forma cada vegada més consistent, en els àmbits de la formació formal i informal. La seva potencialitat pedagògica permet aplicar els resultats provinents de la recerca a la transferència i difusió en museus, parcs arqueològics, centres d'interpretació i centres educatius amb un èxit més que notable.

En el marc d'aquesta estratègia el MAC ha desenvolupat dos seminaris d'arqueologia experimental l'any 2020. Aquests seminaris van més enllà de la realització del mateix, ja que es compta amb un programa d'accions relacionades i que li donen més visibilitat com, informació a les xarxes i càpsules youtube de les ponències. El primer dels seminaris va ser el dedicat a l'art rupestre i l'experimentació i, el segon, és el que presentem en aquesta nova publicació en línia.

El seminari dut a terme el 24 de novembre de 2020 va respondre a l'interès de conèixer quin és l'abast de l'arqueologia experimental, la seva usabilitat i el marc deontològic on s'emmarca aquesta pràctica, entre altres. En aquest sentit es va analitzar com es creen els projectes de recerca experimental, i com s'apliquen els seus resultats en el món de la pedagogia, museologia i comunicació. L'acte acadèmic va estar dirigit a professionals de l'arqueologia, de museus, estudiants d'arqueologia i de gestió patrimonial. El seu format va ser exclusivament en línia mitjançant la plataforma zoom i va comptar amb extensos debats originats per les nombroses preguntes realitzades pels participants. Va comptar amb l'assessorament científic del catedràtic de Prehistòria de la Universitat Autònoma de Madrid, Javier Baena, especialista en arqueologia experimental.

Es va estructurar amb una ponència marc i 8 comunicacions realitzades per representants d'institucions científiques, equipaments patrimonials i empreses privades de l'estat i de diversos llocs d'Europa. L'acte acadèmic es va iniciar amb la benvinguda realitzada pel director del MAC Jusèp Boya i

la presentació del funcionament del seminari per part d'un de nosaltres (Anna Maria Garrido-MAC). La ponència inaugural "Arqueologia experimental i investigació fonamental" conduïda per en Javier Baena (UAM) va desgranar les virtuts de l'AE i el seu impacte en la recerca com es veu reflectit en publicacions internacionals indexades. En el transcurs de la conferència s'aprofundí en la seriositat d'una pràctica que alguna vegada per desconeixement o mala praxis s'ha desprestigiada. L'AE en paraules de Javier Baena és una pràctica que es retro alimenta a si mateixa, multiplicant l'abast de la recerca que va més enllà d'interpretacions merament funcionals i que ens aboca a interpretacions socials de gran transcendència.

Posteriorment en el seminari es presentaren les següents comunicacions:

Antoni Palomo i Joan Muñoz (MAC-Barcelona) presentaren la comunicació: "Experimentació i ús de la metodologia arqueològica en la difusió i formació del Museu d'Arqueologia de Catalunya" en la que realitzaren una descripció de les accions dutes a terme pel MAC en relació a l'AE. Destacaren les accions de recerca i les activitats didàctiques que es fonamenten en l'aplicació del mètode experimental com a eina de descobriment.

Paloma González (UAB) amb la comunicació "Experimentació arqueològica en la didàctica de les ciències socials" va desenvolupar la conceptualització de l'AE i la seva usabilitat en els programes didàctics, aprofundint en el seu paper en l'aprenentatge significatiu.

Daniel Garrido, coordinador de las Coves Prehistòriques, Museus i Centres Culturals de Cantàbria es centrà en l'ús de l'arqueologia experimental en la difusió de l'art prehistòric i la seva experiència en programes didàctics que aposten per la participació i la manipulació. Programes que es fonamenten en l'extensa formació d'educadors amb gran experiència com José A. García Munúa.

Wulf Hein (Archäo-Technik) és un arqueòleg alemany que desenvolupa des de fa dècades programes experimentals de gran impacte científic i de divulgació arreu d'Europa i que ens va parlar de l'experimentació i creació de parcs arqueològics des de l'empresa privada.

Maura Stefani, coordinadora didàctica del Parco Archeologico Didattico del Lavelet a Itàlia, ens va descriure la seva experiència, des d'una associació, de l'ús de l'arqueologia experimental dirigida bàsicament a la difusió però també a programes de recerca.

Rodrigo Alonso, des del seu càrrec com a Responsable de didàctica i dinamització del Museu de l'Evolució Humana, Junta de Castilla y León, va apropar la gestió d'una gran institució i l'ús de l'AE al Centre d'Arqueologia Experimental del Museu de l'Evolució Humana. Un model de gran impacte entre els usuaris i que mostra el gran potencial de l'AE com a eina pedagògica de difusió del patrimoni arqueològic pel gran públic.

Josep Pou (Tècnic de patrimoni històric de l'ajuntament de Calafell) impartí la comunicació amb el nom "Experimentació a la Ciutadella Ibèrica de Calafell". La seva experiència és el precís reflex de l'ús de l'AE que es fonamenta en la recerca fonamental i l'aplicabilitat en un equipament públic patrimonial per a la difusió del passat.

Finalment, Diego Martín, arqueòleg de l'empresa Arqueodidat, realitzà una reflexió sobre el desenvolupament d'activitats didàctiques basades en continguts generats per l'AE en centres patrimonials i educatius.

El seminari va comptar amb la participació de 184 usuaris, fonamentalment de l'estat, però també de la resta d'Europa (Itàlia, Portugal i Alemanya) i una notable assistència de països d'Amèrica del sud i de centre Amèrica (Argentina, Uruguai, Mèxic, Brasil i Xile) fet que mostra un important interès per la temàtica tractada.

La celebració del seminari en la fase més aguda de la pandèmia ha permès copsar la versatilitat de les plataformes de videoconferències que s'ha mostrat de gran utilitat pel format d'aquest seminari. En aquest sentit, obre grans possibilitats per arribar a un nombre més gran d'usuaris fet que redueix les despeses, democratitza el coneixement i propicia la interacció.